

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 40, 46¹ IR 74 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIIIP-5273(2)**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. balandžio 22 d. sprendimo Nr. SV-S-466 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.1 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 40, 46¹ ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-5273(2) (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad elektros energijos vartotojai, kurių įrenginiai prijungti prie skirstomųjų tinklų ir kurie perka elektros energiją iš elektros energijos gamintojo, negaunančio finansavimo lėšomis už viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimą energetikos sektoriuje ir vykdančio paskirstytąją elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įrenginiuose, esančiuose tos pačios savivaldybės, kurioje elektros energijos vartotojų įrenginiai prijungti prie skirstomųjų tinklų, teritorijoje, moka tik už persiuntimo skirstomaisiais tinklais paslaugą, ir atleisti šiuos vartotojus nuo mokėjimo už elektros energijos persiuntimą perdavimo tinklais, įskaitant mokėjimą už papildomas paslaugas, ir viešuosius interesus atitinkančias paslaugas.

Bet kurios savivaldybės teritorijoje esanti elektros energetikos sistema nėra izoliuota nuo visos Lietuvos elektros energetikos sistemos ir veikia kaip šios sistemos dalis. Lietuvos elektros energetikos sistemos stabilų ir patikimą veikimą, vadovaudamasis elektros energetikos sektoriaus veiklą reguliuojančiais teisės aktais, užtikrina elektros energijos perdavimo sistemos operatorius (toliau – perdavimo sistemos operatorius), vykdydamas elektros energetikos sistemos dispečerinį valdymą, balansavimą, reikiamų elektros energetikos sistemos balansavimo pajėgumų užsakymą, totalios elektros energetikos sistemos avarijos prevenciją ir likvidavimą ir kitą elektros energijos perdavimo veiklą, ir taip suteikia naudą kiekvienam prie šios sistemos prieigą turinčiam elektros tinklų naudotojui. Perdavimo sistemos operatorius perdavimo veiklai vykdyti iš elektros energijos rinkos dalyvių įsigyja papildomas paslaugas. Papildomų paslaugų įsigijimo sąnaudos yra įtraukiamos nustatant perdavimo paslaugos kainos viršutinę ribą kaip atskirą papildomų paslaugų įsigijimo dedamąją prie perdavimo paslaugos kainos, t. y. sudaro dalį perdavimo paslaugos kainos (tarifo). Kiekvienas elektros energijos vartotojas prisideda prie elektros energijos sistemos veikimo užtikrinimo sąnaudų padengimo, mokėdamas už persiuntimo skirstomaisiais tinklais ir perdavimo tinklais paslaugas, todėl, padarius išimčių dėl mokėjimų už šias paslaugas kuriai nors elektros energijos vartotojų grupei, tos grupės dalį sąnaudų turėtų padengti likę elektros energijos vartotojai. Tokiu būdu siūlomas reguliavimas sudarytų sąlygas šių asmenų diskriminacijai.

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos 18 straipsnio 1 dalyje reglamentuojant tinklų operatorių taikomų prieigos prie tinklų mokesčių, įskaitant mokesčius už naudojimąsi tinklais, nustatymą ir taikymą nustatyta, kad mokesčiai už naudojimąsi tinklais turi būti taikomi nediskriminuojant, todėl Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka šios Reglamento (ES) 2019/943 nuostatos.

2. Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad „metodas, naudojamas tinklo mokesčiams nustatyti, nešališkai remia visos sistemos efektyvumą ilguoju laikotarpiu, taikant kainų signalus vartotojams ir gamintojams, ir visų pirma taikomas taip, kad nebūtų teigiamai ar neigiamai diskriminuojama elektros energijos gamyba prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungtais įrenginiais“. Kadangi Įstatymo projektu siūloma atleisti nuo mokėjimo už nurodytas paslaugas elektros energijos vartotojus, vartojančius elektrą iš skirstomųjų tinklų iš paskirstytosios elektros energijos gamybos, tai yra elektros energijos gamybos įrenginių, kurie prijungti prie skirstomųjų tinklų, įsigaliojus tokioms nuostatomis būtų sukurtos palankesnės sąlygos gamybai prie skirstomųjų tinklų prijungtuose elektros energijos gamybos įrenginiuose, todėl siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka nurodytos Reglamento (ES) 2019/943 nuostatos.

3. Įstatymo projekto 2 straipsnyje, kuriuo keičiamas Elektros energetikos įstatymo 46¹ straipsnis, ir 3 straipsnyje, kuriuo keičiamas Elektros energetikos įstatymo 74 straipsnis, siūlomas reguliavimas sukurtų palankesnes sąlygas prie skirstomųjų tinklų prijungtų elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių įrenginių savininkams parduoti elektros energiją jos vartotojams, kurių įrenginiai yra prijungti prie skirstomųjų tinklų toje pačioje savivaldybėje, kur yra šie gamybos įrenginiai. Papildomai pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad „Įstatymo projektą parengti paskatino siekis konkrečiomis priemonėmis paskatinti paskirstytosios elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą, taip užtikrinant greitesnę paskirstytos elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą, greičiau augančią Lietuvos energetinę nepriklausomybę, greičiau mažėjančią elektros energijos importą, sudaryti geresnes galimybes atsinaujinančios energetikos plėtrai be tiesioginės valstybės paramos.“ Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio 1 dalyje reglamentuojant tinklų operatorių taikomus mokesčius už naudojimąsi tinklais taip pat nustatyta, kad šie mokesčiai „neapima nesusijusių sąnaudų, kuriomis remiami nesusiję politikos sričių tikslai“. Todėl Įstatymo projekto nuostatos taip pat neatitinka nurodytos Reglamento (ES) 2019/943 nuostatos.

Papildomai pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. birželio 23 ir 28 d. posėdžiuose priėmė Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymą ir kitus su juo susijusius įstatymus, kurie buvo pateikti Seimui Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 369 „Dėl Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 9, 16, 17, 20, 21¹, 22, 22², 23, 31, 39, 41, 48², 48³, 48⁴, 49, 58, 59, 67, 71¹, 72 ir 74 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 20¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 6, 11, 13, 14, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 49 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹ ir 20³ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 20¹, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 straipsnių, dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, 54 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir Įstatymo papildymo 15¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1001 5, 7 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 3 straipsnio, 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 50, 69, 84, 86 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos

Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ ir kuriais nustatytas reguliavimas sukuria palankesnes sąlygas atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektros energijos gamybos įrenginių plėtrai ir prisideda prie Įstatymo projektą parengti paskatinusio siekio.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras